

vero opus, arduum quidem illud, statim exordior, si prius animo demisso, atque humili ad opem Iesu Christi supplex, abiectusque confugio. Non enim ego illud aut ingenio, aut eruditione mea fretus aggredior, sed Spiritus Sancti auxilio, atque favore; quem si Pater & Filius mihi ad hunc librum conficiendum impertierint, operæ pretium haud mediocre, ut spero, Theologis facturus sum, in quorum gratiam vel maxime opusculum editur.

DE

DE LOCIS
THEOLOGICIS
LIBER PRIMVS.

CAPVT PRIMVM.

De totius operis partitione.

DE locis ego theologicis perpetuam orationem habiturus, totam mox in quatuordecim libros partiri constitui. Quorum primus breviter enumeret locos, e quibus idonea possit argumenta depromere, sive conclusiones suas Theologus probare cupit, seu refutare contrarias. Decem reliqui erunt, qui fusius & accuratius doceant, quam vim unusquisque locorum contineat, hoc est, unde argumenta certa, unde vero probabilia solum eruantur. In duodecimo, & tertiodecimo differetur, quem usum eiusmodi loci habeant, tum in scholastica pugna, tum in sacrarum literarum expositione. Nam in concione populari quis eorum sit usus, haud sane difficile dictu est: sed prætereundum tamen, ne ab scholæ instituto aliena videatur oratio. Postremus denique liber, quoniam non omnes loci omni disputationi conveniunt, sigillatim ostendet, quibusnam argumentis proprie adversum hæreticos, quibus peculiariter adversum & Iudæos, & Saracenos,

A

nos,

nos, quibus verò tandem adversum Paganos transigenda Theologo disputatio sit, siquando sit cum his pro fide catholica decertandum. Quæ scilicet cum, favente Deo, plenius absolvero, undique apta atque perfecta erit de locis Theologiæ disputatio mea, expletaque omnibus suis numeris, & partibus.

CAPVT II.

De duobus generibus argumentorum, quibus omnis disputatio transigitur.

PRius autem quam locos Theologicos numero, quod pars huius disputationis prima pollicetur, illud nobis constituendum est, omne argumentum vel a ratione, vel ab auctoritate duci. His enim duobus modis cuiusque rei, quæ in controversiam venit, assensionem facimus. Cum vero in reliquis disciplinis omnibus primum locum ratio teneat, postremum auctoritas, at Theologia tamen una est, in qua non tam rationis in disputando, quam auctoritatis momenta quaerenda sunt. Etenim locum ab auctoritate adeo sibi proprium vendicavit, ut rationes vel tanquam hospites & peregrinas excipiat, vel in suum etiam obsequium adsciscat, quasi longe repetitas. Quippe fidei potissimum innititur: quæ nisi ab auctoritate proficiscatur, non modo fides esse, sed ne intelligi quidem potest. Est namque *fides* (ut Apostolus (1) tradit) *argumentum rerum non apparentium*, quas si certas certa velis ratione facere, cum ratione profecto insanies. Principem itaque locum, sicut apud fideles, ita apud Theologos auctoritas habet. Ratio deinde veluti pedisequa sequitur. Id quod Apostolus (2) videtur significare, cum ait, oportere Ecclesiæ doctorem *amplecti eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem: ut potens sit exhortari in doctrinâ sana, & eos qui contrarij sunt arguere*. Primam enim stringat fidei sermonem necesse est quicumque Chris-

(1) *Habr. II.* (2) *Tit. I.*

tianæ Scholæ Magister esse volet. Sed nisi mox doctrinæ rationem adhibeat, fidelis quidem esse poterit: sed fidelium doctor esse non poterit. Nam & homines quamlibet experientes, quod ex Aristotele (3) recte collegit Divus Thomas, disputare cum adversariis non queunt, nisi experimento ratio artis accesserit. Utraque igitur Theologo necessaria est, & auctoritas, & ratio. Sed ita tamen, ut auctoritas primas in Theologia partes obtineat: ratio vero habeat postremas. Quod ergo primæ partis fundamentum erat, præclare illud iactum est. Nam traditi sunt quidem, e quibus argumenta ducuntur, duplices loci, uni ex auctoritate, alteri ex ratione: sed omnia ferme argumenta Theologica a priore illo fonte derivantur. Quam rem, sicut & locorum numerum atque ordinem, index, qui sequitur, ostendet.

CAPVT VLTIMVM.

De locorum Theologicorum numero atque ordine.

QUOD a Platone prius, & Aristotele traditum præcipit Cicero: Omnem institutionem, quæ de re quacunque suscipitur, debere a definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit id de quo differitur, hoc mihi in disputatione, quæ de locis Theologicis futura est, non erât certe negligendum, ut quid esset locus Theologicus ante omnia explicaretur: nisi ex iis quæ diximus, ita esset in promptu, ut res explicatione non egeret. Non in hoc opere de locis communibus, qui de universa re tractari solent, seu de capitibus rerum illustrium, quæ nunc etiam communes appellantur loci, ut de iustificatione, de gratia, de peccato, de fide, deque aliis huius generis, nos disputaturos pollicebamur, id quod e nostris fecere plurimi, e Lutheranis non modo Philippus, sed Calvinus etiam fecit, homines non parum eloquentes, impii tamen, ut Lutheri discipulos possis

(3) *I. Metam.*

agnoscere. Sed quemadmodum Aristoteles in Topicis proposuit communes locos, quasi argumentorum sedes & notas, ex quibus omnis argumentatio ad omnem disputationem inveniretur: sic nos peculiare quosdam Theologiæ locos proponimus, tanquam domicilia omnium argumentorum Theologorum, ex quibus Theologi omnes suas argumentationes, sive ad confirmandum, sive ad refellendum inveniant. Quare cum definitio loci Theologici ante oculos ex iis esset, quæ in proœmio dicta sunt, non erat hic nobis accuratius explicanda: sed quod obscurum erat, id statim aggrediendum, & locorum huiusmodi certus definitusque numerus indicandus. Locorum ergo Theologorum elenchum denario nos quidem numero complectimur: non ignari futuros aliquos, qui eosdem hos locos in minorem numerum redigant, alios, qui velint etiam esse maiorem. Sed de enumerationis figura nihil morandum est: modo nullus omnino locus vel superfluus numeretur, vel prætermittatur necessarius.

Primus igitur locus est auctoritas Sacræ Scripturæ: quæ libris Canonicis continetur.

Secundus est auctoritas traditionum Christi, & Apostolorum, quas, quoniam scriptæ non sunt, sed de aure in aurem ad nos pervenerunt, vivæ vocis oracula rectissime dixeris.

Tertius est auctoritas Ecclesiæ Catholicæ.

Quartus auctoritas Conciliorum, præsertim generalium, in quibus Ecclesiæ Catholicæ auctoritas residet.

Quintus, auctoritas Ecclesiæ Romanæ, quæ divino privilegio & est, & vocatur Apostolica.

Sextus est auctoritas sanctorum veterum.

Septimus est auctoritas Theologorum scholasticorum, quibus adjungamus etiam Iuris Pontificii peritos. Nam iuris huius doctrina quasi ex altera parte Scholasticæ Theologiæ respondet.

Octavus ratio naturalis est, quæ per omnes scientias naturali lumine inventas latissime patet.

Nonus est auctoritas Philosophorum qui naturam ducem sequuntur. In quibus sine dubio sunt Cæsarei Iurisperiti, qui veram & ipsi (ut Iureconsultus ait) Philosophiam profitentur.

Pos-

Postremus denique est humanæ auctoritas historiæ, sive per auctores fide dignos scriptæ, sive de gente in gentem traditæ, non superstitiose atque aniliter, sed gravi, constantique ratione.

Sunt itaque hi loci decem, in quibus argumenta omnia Theologica delitescent: eo scilicet discrimine in lucem eruenda, ut quæ ex septem prioribus locis eliciantur, propria fere sint ea huius facultatis: quæ vero ex tribus posterioribus, ascriptitia sint, ac velut ex alieno emendicata. Nam cum sint, ut supra dixi, duo genera argumentandi, unum per auctoritatem, alterum per rationem, cumque illud proprium sit Theologi, hoc Philosophi: confugiendum Theologo est ad posterius, si uti ei non licet superiori. Quamquam licet aliquando utrumque simul argumentandi genus adhibere, ut suo postea loco demonstraturi sumus. De prima igitur operis parte, quoniam, ut a principio diximus, longa oratione non egebat, hæcenus dictum sit.

Libri primi finis.

DE LOCIS THEOLOGICIS LIBER SECVNDVS.

In librum secundum de Locis Theologicis.

PROOEMIUM.

Vanquam plures in illa esse sententia video, qui orationis splendore illustrare cogitationes suas nesciat, eum, si scribat, impudenter abuti & scientia, & litteris: ego tamen si Theologus non asferat eloquentiam, tantum abest ut asperner, ut ne flagitem quidem. Nam de rebus obscuris atque ad intelligendum difficilibus dilucide dicere, nec sententiis solum argute, sed verbis etiam ornate, adeo est ope-

76